

עלון שבועי מבית 'בני אמותים' וכל מאמיהם

פרשת ויגש

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאצרות אמותים

ב. "אלון" - עליו להיות חסון ואיתן [כפשוטו הפתוב (מלכים ב' כד טו): "אילי הארץ"], ולא לפל ברוחו גם אם יקלעו עסקיו למשבר זמני.

ג. "חלאל" - מפתח ההצלחה תלוי בבטחוננו וביכולו האלוהי שיצליח את מעשה ידיו.

ערוך: יהושע מערכת ז' אות ד'

לקרא קריאת שמע כיעקב

'ויפל על צואריו ויבך על צואריו עוד' (מו כט)

"אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו, ואמר רבותינו שהיה קורא את שמע" (רש"י).

על פי דברי רש"י באר המהרש"א (חלק א, יומא יט ב) את מאמר חז"ל (שם): "הקורא את שמע ומרמז בעיניו ומקורץ בשפתותיו ומראה באצבעו - עליו הפתוב אומר (ישעיה מו כב): 'ולא אתי קראת יעקב'; פחיתותו של אדם זה נובעת מקף שלא למד מקריאת שמע של יעקב אבינו. שאף בשעה הגדולה שזכה לקראת את בנו לאחר שנות רחוקו כה רבות, בכל זאת לא הסיח דעת מקריאת שמע כמלוא ניהו."

יוסף ואביו לא קראו את שמע יחדו

על דברי רש"י האמורים תמה רבי חיים הלוי מבריסק: אם פגישתם של יוסף ואביו התרחשה בזמן שחל עליהם חיוב קריאת שמע, מדוע לא קרא יוסף את שמע באותה שעה, ואם חל החיוב קודם לכן, מפני מה ימתינו יעקב עד עתה?

ובאר: אכן, חיוב קריאת שמע לא התחדש על יעקב בשעה זו, אלא כיון שעד לפגישתו עם יוסף היה עסוק במצות ה' ידו. למצרים (כפי שאנו דורשים בהגדה של פסח: 'יחד מצרים - אנוס על פי הדבור') על כן נמנע מלקרוא כדון "העוסק במצוה - פטור מן המצוה" (ספה כו א). רק עתה כשפגש את יוסף וסר ממונו חיוב עשיית המצוה, חלה עליו מיד חובת קריאת שמע, ועל כן מהר לקרוא.

הגש"פ מבית לוי, יחד מצרים'

ברוך מחיה המתים

"אמותה הפעם אחרי ראותי את פניו" (מו לו)

את משמעות לשונו של יעקב: "אמותה הפעם" באר רבי אברהם אבא הרצל מגיד מיישרים דפרישבורג על פי ההלכה שגפסקה בשלחן ערוך (אורח חיים כה א): "הרואה את חברו לאחר... י"ב חדש מברך: 'מחיה מתים' והוא שחביבי עליו הרבה ושמתם בראיתו".

יש להניח כי עתה כאשר ראה יעקב את יוסף בנו לאחר עשרים ושתים שנה שלא נפגשו, בודאי ברך 'מחיה המתים', ולפיכך אמר: "אמותה הפעם", כי אחר שהתחזקתי באמצעות ברכתו זו באמונה בתחית המתים, שוב אין לי לחשש מן המות.

'תחלת אברהם'

הגדולה שבכל ההבטחות

"אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה" (מו ד)

ידועים הם דברי הבית הלוי בפרשתנו כי הבטחת: "אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה", הנה הגדולה שבכל ההבטחות שהבטחו ליעקב, ומשמעותה: שפאן ועד עולם לא יתפרסם שמו של הקדוש ברוך הוא באמצעות נס היוצא מגדר הטבע, אלא בנסים הנעשים למען תשועת ישראל; ככל שיגדל פבודם של ישראל מחמת נסים אלו כך יגדל כבוד שמו ותפארה, ומאידך, ככל שיהיו ישראל במצב של שפלות, כך כבודו יתברך יהיה נסתר ונעלם.

בכך פרש בספר 'מנחת אהרן' את גסח תפלת 'בימי מתתי' והנאמרת בימי החנכה: 'ולך עשית' עם גדול וקדוש בעולמך, ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן כהיום הזה" - בכך ש'לעמך ישראל עשית תשועה גדולה' - 'ולך עשית' עם גדול וקדוש בעולמך, התקדש שמך בעולם.

סוד הנהגתו של יעקב אבינו

"ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייך; ויאמר יעקב אל פרעה... (מז ח-ט)

שמו של 'יעקב' הנו בגימטריה מאה שמונים ושתים כחשבון הגימטריה של פעמים אמן. כמו כן, סכום הגימטריה של ראשי התבות: "פרעה אל יעקב" וכן: "יעקב אל פרעה" הם בגימטריה של 'אמן'.

נתו לפרש על פי עגדה זאת בדרך רמז כי בשאלת: "כמה ימי שני חייך" בקש פרעה להבין מעקב את סוד הנהגתו המיוחדת בעולם הזה שבאמצעותה הגיע לדרגתו הגבוהה בעבודת ה', ועל כך השיב לו יעקב כי הקפיד כל ימיו ליחד את שמות הוי"ה ואדנו"ת, כיחוד הנעשה באמצעות מצות עניית אמן ששמו רומז עליה.

'קאור ושמי'

התפלה - מפתח ההצלחה

"ויבני זבולן סוד ואלון ויחלאל" (מו יח)

בדרך רמז דרש האדמו"ר רבי יהושע העשיל ממונטטריי: זבולון היה סוחר, פתוב: "שמח זבולן בצאתך" (דברים לג יח), ושמות בניו רומזים לשלושה קללים הכרחיים לסוחר המבקש להצליח במסחרו:

א. "סוד" - אותיות 'סוד', על הסוחר לכלכל מעשיו בסוד וכן ומשקל.

תשובה משרת את מדת הדין

"ויאמר אבינו שבו שברו לנו מעט אכל" (מד כה)

רמז נפלא על מעלתו של השב בתשובה למד החיד"א מפסוק זה:

"ויאמר אבינו - אבינו שבשמים קורא לנו ואומר: "שבנו מדרכים הרעים, ובאת "שברו" - תשברו, "לנו" - בגימטריה שם 'א-להים' הרומז למדת הדין: תשברו את מדת הדין המתוקה עליכם. כדי לזכות לך אינכם חייבים להתענות ולהסתגר, אלא די בכך שתסתפקו: "מעט אכל" - תתירו אפלו על מאכל אחד הערב לחכם ותחשב לכם התברורכם כאלו הקרבכם קרבו, ואז תקבל תשובתכם באהבה.

חזרי בשוב ויגש שני אות כ'

תשובה מתוך שמחה

"ועתה אל תעצבו" (מה ה)

בפירוש (כ"ר א ו) דרשו חז"ל: "אין ועתה" אלא תשובה. על פי זה אפשר לבאר את דברי של יוסף: "ועתה" - בעת הזאת כשרגשות החרטה בודאי פובשים את לבכם, אגא מכם: "אל תעצבו" - אל תפלו מתוך כך לעצבות שהיא ממפריעי התשובה, אלא עשו תשובה מתוך שמחה, וכך ישמח ה' בכם ויקבל תשובתכם לרצון.

אמרי ברוך'

זכות קריאת שמע

"כה אמר בנך יוסף שמני אלקים לאדון לכל מצרים" (מה ט)

דרש רבי יוסף חיים מפנקד:

כך שלח יוסף לומר לאביו: זכות "כה" - כ"ה האותיות שבפסוק: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" אשר "אמר בנך יוסף" בכל יום ויום, היא שעמדה לי לנצח את קלפות מצרים ופרעה עד ש: "שמני אלקים לאדון לכל מצרים".

עו' יהודעי סוטה מב א

סגלת אמירת תהלים בכל יום

"והגדתם לאביו את כל פבודי במצרים" (מה יא)

סופי התבות: "את כל פבודי במצרים" - הם: 'תלים', מקאן שכל המקפיד על אמירת תהלים בכל יום יזכה לשבת תחת פסא הקבדו.

רבנו אפרים'

יוסף התפלל על קצור סבל אביו

"וישלח את אחיו וילכו ויאמר אלהם אל תרגזו בדרך" (מה כד)

יש לתמה על סדר לשון הפתוב: "ולכו" ואחר כך: "ויאמר אלהם" - אם כבר הלכו מפניו, כיצד יכול היה לומר להם?

לאור קשירה זו באר השפתי פתו: לאחר שהלכו אחי יוסף מפניו נשא תפלה לפני ה' שהדרך תתקצר לפניו כדי שימהרו לומר לאביו כי עודו חי וכי הוא מלך במצרים, וכך יתמעט הצער שאפף את אביו מעת שנומך לישמעאלים ועד לאותו היום.

"העוד לא שבכה חמתו לנצח, עכ מזה עשה ככה ומה חרי..."
(מתוך סליחות לעשרה בטבת)

אמן. עונים ונגאליים.

לגאולה קרובה ונאמר אמן

"חסיד אחד התענה בכדי שייתגלה לו סוד אריכות הגלות, ונתגלה לו בחלום כדברים האלה: 'איד תבא הגאולה והעולם אינם משגיחים לענות אמן על ברכות הגאולה' [ברכת 'המחזיר שכיתו לציון' לפי שהקהל פותחים מיד ב'מודים דרבנו' וברכת 'ופרוש עלינו לפי שהקהל פותחים מיד באמירת 'ושמרו'].

ועתה בעוונותינו הרבים גם אחר ברכת 'מחיה המתים' אינם נוהרים לענות אמן ומתחילים תכף הקדשה, והם ג' אמינים גדולים מאד אשר בהם תלוי הגאולה, על כן כל אחד יהיה נוהר בזה מאד..."
(דרדך משה ליום יא)

